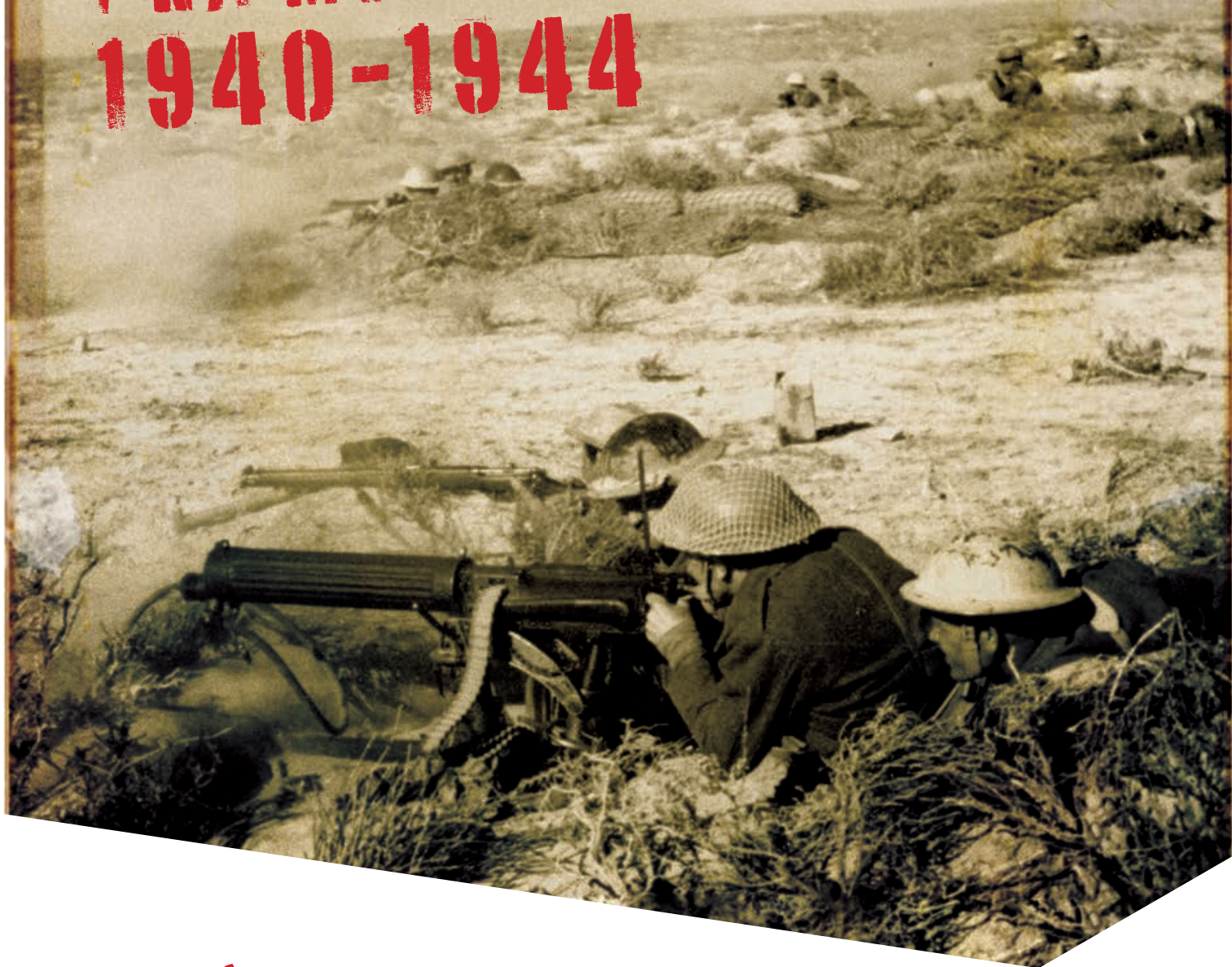

**ZA WOLNOŚĆ WASZĄ
I TYLKO WASZĄ**

**POLACY W AFRYCE
I NA MORZU ŚRÓDZIEMNYM
1940-1944**

PARK LEŚNY

Park Leśny w Lubinie

Muzeum Historyczne w Lubinie

MARZEC

LISTOPAD

2022

POLACY NA FRONTACH ŚWIATA

26 marca–13 listopada 2022

Wystawa pokazywała, jak Polacy, mimo utraty własnego terytorium, kontynuowali walkę o wolność na obcej ziemi – w piaskach pustyni, w powietrznych starciach nad Afryką, ramię w ramię z siłami alianckimi.

W 2022 roku, w jednym z bunkrów Parku Leśnego, zaprezentowano kolejną wystawę poświęconą udziałowi polskich żołnierzy w kampaniach wojennych prowadzonych poza granicami kraju podczas II wojny światowej. Ekspozycja koncentrowała się na działaniach Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich w Afryce Północnej oraz na udziale polskich lotników walczących w ramach tzw. Cyrku Skalskiego – elitarniej jednostki myśliwskiej funkcjonującej w strukturach RAF.

II WOJNA ŚWIATOWA W AFRYCE

1940

- 10 czerwca, wybuch walk na pograniczu egipsko-libijskim
- zajęcie przez Anglików włoskiego Fortu Capuzzo w Libii
- zbombardowanie Malty przez Włochów
- podpisanie rozejmu przez Włochów z Francją
- zatopienie floty francuskiej przez Anglików w algierskim porcie Mers el-Kebir
- zdobycie przez Włochów Somalii Brytyjskiej i wkroczenie do Egiptu
- kontrofensywa wojsk alianckich, wyparcie Włochów z Egiptu i przejmowanie Cyrenajki

1941

- luty, zajęcie Cyrenajki i zniszczenie głównych sił armii włoskiej
- Niemcy wysyłają do Afryki oddziały Afrika Korps
- wyparcie aliantów z Cyrenajki
- oblężenie Tobruku
- kontratak aliantów i wyparcie Niemców spod Tobruku
- walki na terenach Erytrei, Somalii, Etiopii i opanowanie całej Włoskiej Afryki Wschodniej

1942

- styczeń, rusza ofensywa niemiecka, zajęcie Bengazi i Ghazali
- czerwiec, Niemcy zajmują Tobruk i Marsa Matruh
- lipiec, atak Afrika Korps na północny Egipt
- I bitwa pod El Alamein, zatrzymanie ofensywy niemieckiej
- październik, rusza ofensywa Aliantów (II bitwa pod El Alamein) - jest to moment zwrotny w kampanii afrykańskiej, Afryka Korps ponosi bardzo duże straty i już nie odzyskuje przewagi w Afryce
- listopad, w Maroku i Algierii lądują Amerykanie wraz z Brytyjczykami
- Niemcy zajmują Tunezję

1943

- styczeń, 8. Armia wkracza do Trypolisu
- nieudana ofensywa niemiecka na przelęczny Kasserine
- do końca marca trwa bitwa o linię Mareth
- ewakuacja resztek wojsk włoskich i niemieckich do Włoch
- 13 maja, kapitulacja wojsk Osi

DOWÓDCY:

Włochy – marszałek Rodolfo Graziani, generał Guglielmo Nasi

Alianci – generał Archibald Wavell, marszałek Bernard Law Montgomery, generał George S. Patton

Niemcy – Erwin Rommel, dowódca Afrika Korps

NAJWAŻNIEJSZE BITWY:

bitwa o Tobruk: kwiecień–grudzień 1941

bitwa o El Alamein: lipiec–październik 1942

bitwa na przełęczy Kasserine: luty 1943

bitwa o linię Mareth: luty–marzec 1943

POLACY W AFRYCE

W walkach w Afryce brali udział polscy żołnierze z Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich pod dowództwem Stanisława Kopańskiego.

Na Morzu Śródziemnym operowały okręty podwodne Dzik i Sokół oraz niszczyciele Piorun i Garland.

Natomiast w powietrzu działał tzw. Cyrk Skalskiego, którego brawura i osiągnięcia stały się legendą.

POLACY W PIEKLE PUSTYNI – BITWA O TOBRUK 1941

Aby oddać realia walk toczonych w latach 1940–1944 w rejonie Tobruku i nad Morzem Śródziemnym, przygotowano cztery dioramy o wymiarach 240 x 100 cm, wiernie odwzorujące sceny z pustynnych pól bitewnych.

CYRK SKAŁSKIEGO,
JEDNA Z NAJSŁYNNIEJSZYCH
POLSKICH JEDNOSTEK LOTNICZYCH

DIORAMY – CZTERY EPIZODY AFRYKAŃSKIEJ KAMPANII

DIORAMA 1

Ofensywa wojsk niemieckich po bitwie pod Gazalą. Ukazano dramatyczną próbę zatrzymania marszu Afrika Korps przez brytyjską 8. Armię w styczniu 1942 roku, z udziałem polskich żołnierzy wspierających działania obronne.

DIORAMA 2

Pozycje obronne aliantów podczas pierwszej bitwy pod El Alamein w północnym Egipcie – przełomowe starcie, które zatrzymało niemiecką ofensywę i zapoczątkowało zwrot w kampanii afrykańskiej.

DIORAMA 3

Atak oddziałów 5. Armii Pancernej dowodzonej przez Erwina Rommla na alianckie lotnisko polowe w lutym 1943 roku. W scenie uwzględniono udział polskich lotników, których maszyny startowały z prowizorycznych pasów w sercu pustyni.

DIORAMA 4

Zniszczona przez lotnictwo alianckie kolumna niemiecka – symbol nieudanej ofensywy wojsk niemieckich w rejonie przełęczy Kasserine w zachodniej Tunezji, pod koniec kampanii afrykańskiej.

Dioramy 1 i 3 były eksponowane wcześniej, w ramach plenerowej wystawy w Parku Leśnym, w 2021 roku.

Na trzech ekranach multimedialnych prezentowano archiwalne fotografie ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego oraz Muzeum Wojska Polskiego. Obrazy te dokumentowały udział polskich żołnierzy w działaniach bojowych na froncie afrykańskim – od Tobruku po powietrzne starcia nad pustynią.

Uzupełnieniem dioram były precyzyjnie wykonane modele pojazdów bojowych wykorzystywanych podczas bitwy o Tobruk. Dzięki ich obecności zwiedzający mogli zapoznać się z technicznymi aspektami uzbrojenia stosowanego przez obie strony konfliktu.

Scenografia wystawy została zaprojektowana tak, by oddać charakter pustynnego teatru działań wojennych. Wykorzystano elementy takie jak:

- siatki maskujące w odcieniach piaskowych,
- beczki i skrzynie amunicyjne,
- rozsypany piasek imitujący pustynny krajobraz,
- wielkoformatowe wydruki przedstawiające sceny batalistyczne i sylwetki żołnierzy.

Ekspozycja łączyła materiały archiwalne, modele oraz elementy scenograficzne, aby oddać realia służby polskich żołnierzy i podkreślić wagę ich zaangażowania.

Wystawa edukacyjno-historyczna

Za wolność Waszą i tylko Waszą – Polacy w Afryce i na Morzu Śródziemnym 1940-1944

Park Leśny w Lubinie, bunkier nr 2
marzec–listopad 2022

Pomysłodawca wystawy
dr Marek Zawadka

Aranżacja
Jacek Świerad

Opracowanie graficzne
Joanna Kulik

Projekt i wykonanie dioram
Jacek Świerad

Montaż techniczny
Janusz Ogórkiewicz, Krzysztof Koszewski, Grzegorz Kraska

Materiały wykorzystane do wystawy pochodzą z Narodowego Muzeum Cyfrowego,
Muzeum Wojska Polskiego oraz Józef Piłsudski Institute of America

Katalog wystawy

Teksty i opracowanie
Justyna Karlińska, Marek Zawadka

Korekta
Dorota Gońda

Projekt graficzny i skład
Jacek Świerad

Fotografie
Tomasz Folta (s. 3,7,8-9, 11, 12, 13, 14, 15 górne, 16, 17, 18 dolne, 19 dolne prawe)
Jacek Świerad (s. 6, 10, 15 środkowe i dolne, 18-19, 20)
Marek Zawadka (s. 1, 2-3, 19 dolne lewe)

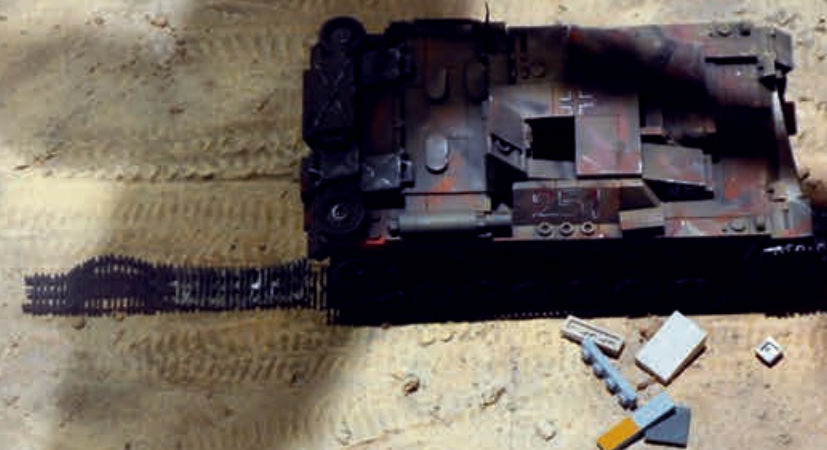
Wydawca
Muzeum Historyczne w Lubinie

Dyrektor
dr Marek Zawadka

ISBN 978-83-66574-33-5

© Copyright by Muzeum Historyczne w Lubinie, 2022

Lubin 2022

ISBN 978-83-66574-33-5

Park Leśny w Lubinie

Muzeum Historyczne w Lubinie

Lubin 2022